



Barriereundersøgelse i forbindelse med vådområdeprojekter

Hvad skal der typisk til, for at et vådområdeprojekt bliver en succes, og hvad kan få det til at falde? På hvilke punkter er landmænd typisk usikre eller bekymrede? Svarene fremgår af en miniundersøgelse fra sommeren 2013.

Ved hjælp af en miniundersøgelse har Videncentret afdækket de muligheder og barrierer, der kan være for en landmand, der overvejer, om han vil lade noget af sin jord indgå i et vådområdeprojekt. En del af undersøgelsen bygger på telefoninterviews af seks personer, der arbejder med vådområdeprojekter i kommuner, landbrugsrådgivning, Naturstyrelsen og NaturErhvervstyrelsen. De har mange erfaringer med at samarbejde med landmænd og andre lodsejere om vådområdeprojekter, og de har peget på en række forhold, der typisk har stor betydning for, om et vådområdeprojekt bliver en succes eller måske må opgives. Der er dog også mange individuelle forhold, der gør sig gældende.

Promilleafgiftsfonden for landbrug



Se 'European Agricultural Fund for Rural Development'

Muligheder

	Hvad kan få et vådområdeprojekt til at lykkes?
God præsentation af ideen tidligt i projektføreløbet	• God forklaring af, hvad et vådområde er, hvordan det fungerer, og hvordan det kan se ud • Ekskursion til et etableret vådområde for at se det og mødes med berørte parter • Forklaring af processen med tekniske forundersøgelser, ejendomsmæssige undersøgelser, forhåndstilkendegivelser og prisfastsættelse af jorden • Forklaring af, hvilke ting der drøftes på henholdsvis fællesmøder og personlige møder • Dokumentation for, at vådområder fjerner kvælstof eller fosfor
Landmændene kan se fordele enten ved en bedre jordfordeling eller ved at sælge jord	• Bedre erstatningsjord (større dyrkningssikkerhed og mindre bøvnl med våd jord) • Mulighed for at købe og sælge jord uden omkostninger til landinspektør • Bedre græsningsmuligheder – sammenlægning af små lodder og inddragelse af højere liggende arealer
Åbne og ærlige landmænd	• Jo flere informationer landmanden giver om ønsker og betænkeligheder ved projektet, jo større chance for at få projektet eller jordfordelingen tilpasset lige præcis hans behov • Fortrolighed mellem lodsejer og kommune er altafgørende
Ambassadører blandt landmændene	• Landmænd, der er positive overfor projektet, kan trække andre landmænd med • De kan aktivt bruges til f.eks. at informere andre landmænd om mulighederne i en jordfordeling • De kan hjælpe med at aflyse rygter, der ellers kunne ødelægge projektet
Troværdig kommune	• Det er vigtigt, at landmanden/lodsejeren har tillid til den person, der repræsenterer kommunen • Det er vigtigt, at kommunen overholder aftaler, og at møderne er korte og konstruktive • Kommunen skal være god til at finde løsninger på de problemer, landmanden kan se • Personlig kontakt via telefon er som regel bedre end breve og e-mails (de bliver ikke altid læst) • Kommunen orienterer om tilskudsmuligheder og hjælper med oplysninger hertil • Kommunen præciserer, at det er deres ansvar, hvis der efterfølgende opstår problemer, f.eks. med våd jord uden for området, og at de udbedrer skaderne
Jagt	• Jagtretten bevares på den jord, der indgår i vådområdet
Andre interessenter	• Andre interessenter kan inddrages i en følgegruppe, der f.eks. består af lodsejere og grønne organisationer

Barrierer

	Hvad kan få et vådområdeprojekt til at falde?
Forundersøgelserne	• Området kan indeholde sårbare naturtyper, der ikke må vådlægges • Der er risiko for stor frigivelse af fosfor fra tidligere dyrkningsjord • Den beregnede fjernelse af kvælstof eller fosfor er for lille i forhold til tilskudsregler
Modstand mod projektet af følelsesmæssige grunde	• Landmænd, der ikke ønsker at se ejendommens jord vådlagt • Hobbylandmænd har ofte ikke interesse i hverken salg af jord eller jordfordeling • Kommunen fremlægger ikke dokumentation for den aktuelle næringsstofbelastning • Fælles lodsejermøder domineres af en enkelt eller få lodsejere, der er modstandere af vådområder
Økonomi	• Lodsejere har urealistiske forventninger til jordens salgpris • Panthæftelser kan være en hindring for salg af jord, hvis långiver ønsker, at salgssummen bruges til indfrielse af lån
Rygter og fordomme	• Manglende viden om vådområder hos både konsulenter og landmænd • Manglende anerkendelse af, at vådområder er et godt virkemiddel • Rygter blandt landmændene om delelementer i projektføreløbet, der ikke tages hånd om undervejs • Mistillid til tiltag, der kommer fra kommunen
Klager fra naboer	• Naboer, der har jord uden for projektområdet, kan være bekymrede for, at deres jord bliver mere våd
Lystfiskerinteresser	• Lystfiskere er ofte ikke interesserede i, at en vandløbsstrækning ændres til en sø
Mangel på erstatningsjord eller erstatningsejendom	• Ejendomme, der ikke kan undvære jord i forhold til harmonikrav, har brug for erstatningsjord • Nogle lodsejere ønsker ikke at nedbringe ejendommens areal • Hvis hele ejendommens udvidelsesmuligheder begrænses, kan der være behov for en hel erstatningsejendom

Erfaringerne fra de ovennævnte telefoninterviews, samt interviews af landmænd i en tidligere undersøgelse, er brugt som grundlag for en spørgeskemaundersøgelse, der er besvaret af knap tyve andre personer, der arbejder med vådområdeprojekter i kommuner eller landbrugets rådgivningscentre. Problemstillingerne tager udgangspunkt i, hvordan sagsbehandlerne og rådgiverne oplever, at landmændene generelt forholder sig til vådområdeprojekter. Hovedlinjerne fra spørgeskemaundersøgelsen er listet i nedenstående skema.

Vigtigt	Ikke (så) vigtigt	Bekymret for	Usikker på
Jordprisen	Kvælstofomsætningen	Problemer med afvanding uden for projektområdet	Hvordan et vådområde fungerer
Erstatningsjord	Måling af kvælstof i vandløb eller dræn	Øget administrativt bøv	Hvad en jordfordeling indbefatter
Økonomiske konsekvenser	Mere natur (sætter dog ofte meget stor pris på naturen, efter etablering af vådområdet)	Problemer med KO-krav	Om kompensationen er god nok
Mulighed for at sælge besværlig dyrkningsjord	Øget herlighedsværdi	Øgede miljøkrav	Hvordan jordprisen fastsættes
Jagtret / bedre jagt	Samfundsansvar / imagepleje	Indskrænkning af udvidelsesmuligheder	Økonomiske konsekvenser
Følelsesmæssige argumenter		Om der kommer randzoner, der berører dyrkningsarealet	
Dokumentation for at vådområder fjerner kvælstof eller fosfor		Stramning af regler på sigt	
Ekskursion til et etableret vådområde, høre om andres erfaringer		Om der bliver offentlig adgang	